

FANTASTICUL CARAGIALIAN - UN
PARADOX AL MODERNITĂȚII

Lect. univ. dr. Curelar Mirabela
Universitatea „Constantin Brâncuși” din
Târgu-Jiu

Rezumat

Responsabilitatea lui Caragiale este de a prezenta ceea ce este nou, ceea ce este magic, ceea ce este mister, de a revigora literatura română. Opera care nu aduce nimic nou ne da sentimentul ca avem de-a face cu o cultură morta. Nuvele lui, cu multiple elemente noi și simboluri, ne aduc un flux de energie și de imaginație.

Trebuie sa apreciem propunerile de reflecție asupra realității, asupra puterii sale de a se opune societății. Suntem fortați sa intelegem ceea ce crede despre sine, vibrând la puterea pe care simțim ca o are soarta sa.

Rolul artei sale este de a încerca să separe adevărul de minciună, ficțiunea de realitate și de a înțelege lumea in care traim.

Cuvinte cheie: Caragiale, nuvele, fantastic, mister.

În jurul lui Caragiale s-a constituit o întreagă disciplină – caragialeologia. Proza lui I. L. Caragiale nu a constituit o preocupare atentă a criticilor noștri de până acum, atenția acestora îndreptându-se mai mult către dramaturgia sa. Nuvelele sale cu caracter fantastic au adus o noutate pentru literatura română. Caragiale poate fi oricând înțeles ca un autor actual, iar opera sa rămâne nealterată de trecerea vremii. Prin nuvelistica sa, Caragiale nu a suferit o schimbare radicală față de aptitudinea sa de dramaturg ci, dimpotrivă, el a devenit mult mai complex și mai nuanțat.

Dramaturgia reprezintă un sector suprasolicitat al operei caragialiene, în timp ce proza sa pare oarecum defavorizată în această confruntare. Situația este similară cu

THE CARAGIALIAN FANTASY – A
PARADOX OF THE MODERNITY

Lect. PhD Curelar Mirabela
„Constantin Brâncuși” University of
Târgu-Jiu

Abstract

The responsibility of Caragiale is to present what is new, what is magic, what is mystery, to revigorate the Romanian literature, because if it does not bring anything new, it means that we are dealing with a dead culture. His short stories bring us a flow of energy and imagination, with its multiple new elements and symbols.

We have to appreciate his proposes of a reflection upon the reality, upon its power to oppose society and force us to understand his thinks about itself and we vibrate at the power which we feel his sort has. The essential mysteries of Caragiale's creation remind to tease us into and out of thought. The role of his art is to try to separate truth from lie and the fiction from reality and to understand the world we live in.

Key words: Caragiale, short stories, fantastic, mystery.

Around Caragiale, it is constituted an entire subject – Caragialeology. I. L. Caragiale's prose did not constituted an attentive preoccupation of out critics until now, their attention being more directed towards his drama. His short-stories having a fantastical feature have brought something new for the Romanian literature. Caragiale can be anytime understood as a current author and his work is not adulterated by the time. By his short-stories, Caragiale did not suffer a radical change of his playwright aptitude but, on the contrary, he became much more complex and nuanced.

The drama represents an overtaxed sector of the Caragialian work, while his prose seems to be in some way disadvantaged in this confrontation. This

cea a lui Eminescu. Prozatorul a fost întotdeauna pus în umbră de poet, dar și într-un caz și în celălalt, echilibrul trebuie să fie restabilit. Cu amândoi marii noștri clasici s-a produs același lucru: o limitare, o reducere ce ține de estetica receptării. Prozatorul nu este cu nimic mai prejos decât dramaturgul.

În nuvelistică, Ion Luca Caragiale este mai autentic, mai viu, mai actual decât oriunde în creația sa, el rămânând unul dintre cei mai mari nuveliști ai noștri, din toate timpurile. În nuvelistica sa putem distinge două direcții distincte: una analitică și alta fantastică. Și în nuvelistică s-a acordat mai mult credit direcției analitice. Nuvelele *O făclie de Paște*, *În vreme de război și Două loturi* au polarizat mai mult atenția cercetătorilor decât nuvelele sale fantastice: *La hanul lui Mânjoală*, *Kir Ianulea*, *Abu-Hasan*, *Pastramă trufanda*, *Calul dracului*. Textul nuvelor fantastice caragialiene se impune prin aspecte de mare interes istoric și literar. În cuprinsul lor am sesizat motive și teme cu totul noi pentru proza autohtonă, care merită examinate cu mare atenție.

Am observat la Caragiale o preocupare pentru problemele umane, pentru aspectul lor dificil și îndrăzneala sa de a le fi atacat fără inutile sau ipocrite ocolișuri. Caragiale s-a simțit atras de pornirile sufletești obscure, de ființe paradoxale, de regulile destinului, de situații enigmatice, de magie și ambiguitate; el a proiectat, în prim plan, zone de umbră, dezvoltând, astfel, un fantastic straniu, terifiant, foarte apropiat de fantasticul lui Edgar Allan Poe. Dar nuvelele lui Caragiale sunt alimentate și din credințe și superstiții populare, cultivând astfel un fantastic de sorginte folclorică, iar anecdotele sale cultivă un fantastic anecdotic.

Am urmărit latura umană, artistică, satirică și fantastică a lui Caragiale, prin intermediul categoriilor estetice precum: comicul, tragicul, clasicismul, romantismul, realismul, naturalismul, manierismul și

situation is similar to Eminescu's situation. The prose writer was always crossed by the poet, but, in both of the cases, the poise must be reestablished. With both of our great classics it is produced the same thing: a limitation, a reduction related to the interception's aesthetics. The prose writer is as great as the playwright.

Regarding the short-stories, Ion Luca Caragiale is more authentic, more alive, more current than anywhere in his creation, remaining one of our greatest short-story writers of all the times. In his short-stories, we can distinguish two different directions: an analytical one and a fantastical one. In the short-stories, it was granted more credit to the analytical direction. The short-stories named *A Flame for Easter*, *War Time*, and *Two Tickets* polarized more the attention of the researchers than his fantastical short-stories: *Mânjoală's Inn*, *Kir Ianulea*, *Abu-Hasan*, *Hasting Salt Meat*, *Devil's Horse*. The Caragialian fantastical short-stories' text imposes by aspects having great historical and literal interest. In their content, we have noticed motifs and themes entirely new for the autochthonous prose, that deserve to be attentively examined.

We noticed at Caragiale a concern for the human problems, for their difficult aspect and his dare to attack them directly. Caragiale was attracted by the obscure soul impulses, by paradoxical beings, by the destiny's rules, by the enigmatical situations, by magic and ambiguity; he projected mainly dark areas, developing thus a strange, terrifying fantasy placed very close of Edgar Poe's fantasy. But Caragiale's short-stories are also supplied by popular beliefs and superstitions, developing thus a folkloric fantasy and his anecdotes develop an anecdotic fantasy.

We followed the human, artistic, satirical and fantastical side of Caragiale, by means of the aesthetical categories as: the comicality, the tragic aspect, the classicism, the romanticism, the realism, the naturalism, the mannerism and the fantasticality.

fantasticul. Cariera literară a lui Caragiale este dificilă încă de la început deoarece el pare să ignore consensul și renumele epocii sale, el își creează propriile reguli de joc, inedite, asumându-și riscul de a rămâne uneori neînțeles.

Caragiale se apropie uneori de zonele cele mai umbrite ale unei psihologii (*O făclie de Paște, În vreme de război*), iar alteori depășește hotarele fabulosului, cu un surâs ambiguu (*La hanul lui Mânjoală, Kir Ianulea, Calul dracului*), întotdeauna sugerând cel puțin una din cauzele misterului, dar refuzând să-l accepte până la urmă ca atare.

Caragiale produce cazuri de sminteală, triste sau vesele, pozitive sau negative, comice sau stupide, dar nebunia evocată de Caragiale în nuvelele sale nu intră obligatoriu în intenția sa, el fiind mai puțin un analist ocazional de maladii ereditare și mai mult un observator de moravuri. Nebunia personajelor sale dezvoltă un amestec de luciditate și irațional, de nesfârșit delir, o imprevizibilă stare din care se poate genera adevărul sau fantazarea.

Fantasticul este o direcție fundamentală a literaturii și chiar un revers al realismului. Caragiale este unul dintre cei mai mari creatori ai absurdului din literatura română. Și pentru ca această poetică a contrastelor să fie și mai completă, Caragiale ne-a oferit un *pandant* la filonul realist al operei sale, prin fantastic, componentă însemnată a operei caragialiene, vizibilă mai ales în nuvelistică.

Există o apropiere evidentă între fantasticul caragialian și fantasticul lui Edgar Allan Poe, fantastic ce a constituit un real model pentru proza lui Caragiale. Prin Nerval și Poe, tensiunea fantastică redevine teroare sau realitate obscură a personalității creatoare, motiv preluat și de Ion Luca Caragiale. Tocmai de aceea am afirmat că fantasticul caragialian se apropie tot mai mult de fantasticul poesc. Și Caragiale creează acest fantastic cerebral, chiar

Caragiale's literary career is difficult from the beginning because he seems to ignore the consensus and the renown of his age, he creates his own new game rules, assuming the risk to remain sometimes incomprehensible.

Caragiale sometimes approaches the darkest areas of a certain psychology (*A Flame for Easter, War time*) and other times, he crosses the limits of the fabulous, with an ambiguous smile (*Mânjoală's Inn, Kir Ianulea, Devil's Horse*), always suggesting at least of the mystery's causes, but finally refusing to accept it as such.

Caragiale produces crazy cases, sad or happy ones, positive or negative ones, comical or stupid ones, but the madness evoked by Caragiale in his short-stories does not enter in a compulsory way in his intention because he is rather a morals observer than an occasional analyst of hereditary diseases. His characters' folly develops a mix of lucidity and unreasonable aspect, of permanent delirium, of an unpredictable situation from which it can be generated the truth or the fantasy.

The fantasy is a fundamental direction of the literature and even a reverse of the realism. Caragiale is one of the greatest creators of the absurdity in the Romanian literature. For that the poetics of contrasts to be even more complete, Caragiale offered us a *counterpart* to the realist lode of his work, by the fantasy, an important component of the Caragialian work, visible especially in the short-stories.

There is an obvious approach between the Caragialian fantasy and Edgar Allan Poe's fantasy, a fantasy that constituted a real model for Caragiale's prose. By Nerval and Poe, the fantastical tension becomes again a terror or an obscure reality of the creating personality, a motif also taken over by Ion Luca Caragiale. That is why we affirmed that the Caragialian fantasy is closer of the Poescian fantasy. Caragiale creates this cerebral fantasy too, even a paradoxically direct fantasy that goes

paradoxal de direct, care merge până la limita terifiantului și absurdului.

Putem susține ideea unicității fantasticului caragialian, care, spre deosebire de fantasticul lui Eminescu sau Creangă, este saturat de magie și ambiguitate. La Caragiale, legile supranaturalului se hrănesc din superstiții populare sau din legende, iar existența umană, în deplină conviețuire cu personajele malefice, apare doar ca o ușoară ciudățenie, explicabilă rațional. Această pendulare comico-tragică între real și fantastic, conferă prozei caragialiene o savoare și o autenticitate românească. Dacă la Eminescu sau Creangă fantasticul este firav, estetic, cosmetizat, presărat de frumusețe și rețineră, precum în basmele cu zâne și feți frumoși, la Caragiale fantasticul este situat la polul opus, fiind aglomerat de personaje malefice, duhuri diavolești, practici vrăjitorești și superstiții populare care pot schimba destinele oamenilor. Chiar și personajele feminine, care, prin natura lor umană ar fi constituit frumusețea și fragilitatea, la Caragiale, femeia uzează de o virtuozitate demonologică, frumusețea sa fiind un atu al puterii diavolești și nu al fragilității angelice. În nuvelele lui Caragiale, bărbatul este cel firav, supus, întotdeauna situat în inferioritatea femeii, chiar și atunci când el este însuși diavolul (*Kir Iamulea*).

Critica literară a stabilit o corespondență între dramaturgia lui Caragiale și proza sa scurtă, urmărind universul *Momentelor și schițelor*. Revanșa prozatorului vine în completarea dramaturgiei sale. Întreaga operă a lui Caragiale este, simultan, un semn al realului dar și o acceptare, prin ironie, a complexului fantastic, în care autorul este tentat să evadeze.

Miticismul lui Caragiale dezvoltă esențe, subliniază iluzoriul și convenționalul unei lumi reale, dar își propune totodată o aerisire în plan spiritual, căci personajul își aplică uneori o etichetă de ilar și tembel, care îi reduce imaginea realistă. El poate fi

to the limit of the terrifying aspect and the absurdity.

We may maintain the oneness idea of the Caragialian fantasy that, unlike Eminescu's or Creangă's fantasy, is saturated by magic and ambiguity. At Caragiale, the supernatural's rules are supplied by popular superstitions or legends and the human existence, living together with the malefic characters, appears only as a slight, reasonably explicable oddity. This comical-tragic vacillation between reality and fantasy offers the Caragialian prose a Romanian taste and authenticity. If, at Eminescu or Creangă, the fantasy is fragile, aesthetic, covered, surrounded by beauty and restraint, like in the tales with princes and fairies, at Caragiale, the fantasy is placed at the opposite pole, being crowded by malefic characters, devilish spirits, witches' practices and popular superstitions that can change the humans' destinies. Even the feminine characters that, by their human nature would constitute beauty and fragility, at Caragiale, the woman uses a devilish virtuosity, her beauty being an advantage of the devilish power and not of the angelic fragility. In Caragiale's short-stories, the man is the fragile one, the obedient one, always placed in the woman's inferiority, even when he is the devil himself.

The literary critique established a correspondence between Caragiale's drama and his short prose, following the universe of the *Moments and Sketches*. The prose writer's revenge completes his drama. Caragiale's entire work is simultaneously a sign of the realism but also an ironical acceptance of the fantastical complex where the author is tempted to escape.

Caragiale's mythical aspect develops essences, emphasizes the illusory and conventional aspect of a real world, but in the same time it wants a spiritual refreshment because the character is sometimes hilarious and stupid, fact that reduces its realist image. It can be used also in the fantastical stories where the

utilizat și în poveștile fantastice, în care personajele nu mai sunt conduse de propria rațiune, ci de o forță care le dictează destinul. Printr-o abatere norocoasă de la viziunea lui satirică, Caragiale a reușit să se îndrepte, prin nuvelele sale, către un fantastic modern, lăsând impresia unui autor deosebit de flexibil și relaxat.

Nuvelistica lui Ion Luca Caragiale urmărește trei coordonate esențiale pentru fantasticul caragialian: Fantasticul de sorginte folclorică - Ion Luca Caragiale și basmul cult, Fantasticul straniuului și terifiantului - Influența lui Edgar Allan Poe, Fantasticul anecdotic - Atmosferă balcanică și fabulos oriental Este ușor de înțeles acum fantasticul lui Caragiale, care își are sorgintea în folclor; el se bazează pe superstiții și legende populare. Caragiale poate fi considerat un urmaș al lui Ianus Bifrons, personaj care a făcut carieră în mitologia greacă arătându-ne cum cu o față râde, la fel ca și comicul Caragiale, iar cu cealaltă plânge, apropiindu-se astfel de latura tragicului caragialian.

Basmul este generat de prezența unor întâmplări stranii sau ființe himerice înzestrate cu puteri supraomenești, de obiecte cu virtuți magice și de unele acțiuni specifice, precum *metamorfoza* și *proteismul*. Basmul este însă oarecum superior mitologiei și presupune o artă rafinată. În legende, în balade, în eposul popular, în general în mitologie, fantasticul se manifestă de la sine. Miracolul devine firesc și, odată instalat în fantastic, cititorul nu mai este surprins, nu se mai înspăimântă, minunile devin posibile, tensiunile sunt eliminate. Caragiale ne invita să participăm la un fantastic straniu, absurd, îndrăzneț, lipsit de cosmetizări, potrivit epocii contemporane.

Am descoperit că fantasticul straniuului și terifiantului presupune întâmplări care fac parte din sfera realității, dar sunt cu totul neobișnuite, ciudate, singulare, ieșite din comun, care trezesc în noi sentimente de neliniște, spaimă,

characters are not led by their own reason any more, but by a force that establishes their destiny. By a lucky deviation from his satirical vision, Caragiale managed to go, by his short-stories, towards a modern fantasy, leaving the impression of an extremely flexible and relaxed author.

Ion Luca Caragiale's short-stories follow three coordinates essential for the Caragialian fantasy: the folkloric fantasy - Ion Luca Caragiale and cultured tale, the strange and terrifying fantasy - influence of Edgar Allan Poe, the anecdotic fantasy - Balkan atmosphere and oriental fabulous aspect. It is now easy to understand Caragiale's fantasy that has its origin in the folklore; it is based on popular superstitions and legends. Caragiale may be considered a successor of Ianus Bisfrons, a character that had a career in the Greek mythology, showing us how he could laugh with one face, like the comical Caragiale, and how he could cry with the other one, being thus closer of the Caragialian tragic aspect's side.

The tale is generated by the presence of certain strange situations or chimaeric beings having superhuman powers, by objects having magical qualities and by certain specific actions, like *metamorphose* and *protheism*. But the tale is superior to the mythology and it supposes a sophisticated art. In legends, in ballads, in the popular saga, generally in mythology, the fantasy manifests from itself. The miracle becomes natural and, as soon as it is installed in the fantasy, the reader is not surprised or scared any more, the wonders become possible and the pressures are eliminated. Caragiale invited us to participate to a strange, absurd, daring, uncovered fantasy appropriate to the contemporary age.

We have discovered that the strange and terrifying fantasy supposes situations that are part of the reality's sphere, but there are entirely unusual, bizarre, singular, different, that provoke us feelings of

perplexitate, groază, teroare. Coincidențele stranii și terifiante sunt uneori opera întâmplării sau rezultatul unei fatalități obscure.

Caragiale a cercetat maniera fantastică a lui Edgar Allan Poe, capacitatea sa de a crea o atmosferă terifiantă, prin tehnica întreținerii misterului, a tainei, a enigmei, motive întâlnite și la Caragiale. Capodopera sa, *Prăbușirea casei Usher*, ne introduce într-o atmosferă stranie, în care eroul este marcat de degenerescență și anxietate, este bolnav de spaimă, stăpânit de groază, marcat de teroare, psihotic chiar, stare pusă de către autor în relație directă și ocultă, cu vechimea și șubrezenia clădirii, umezeala zidurilor, menținând ambianța de teroare a locurilor, cu elemente producătoare de coșmar.

Dacă la Edgar Allan Poe descinderea în extraordinar și straniu este o experiență de tip gotic, urmărind să producă o surpriză înfricoșătoare, la Caragiale aventura își pierde stabilitatea, impunându-se o suprapunere între normal și supranatural. Aceste accesorii parafantastice țin să creeze ambianța ororii în opera lui Caragiale. Finalul capodoperei caragialiene *La hanul lui Mânjoală*, prin arderea din temelii a hanului, pare un fel de prăbușire a casei Usher. Ceea ce ne sugerează Caragiale este groaza, teroarea interioară și psihică a personajelor. La Caragiale nu percepem simțământul groazei și al remușcării unui om care a ucis, ci groaza de a nu fi el ucis, frica de moarte.

Taina din nuvela *La hanul lui Mânjoală* este dezlegată prin implicarea subiectului în realitate, starea de incertitudine, enigmele, notațiile sufletești fiind relatate sub forma unor întâmplări posibile, obișnuite, chiar firești. Opera lui Caragiale are un substrat folcloric, în care fantasticul este plâsmuit în real, într-un decor deosebit de sugestiv, propriu întâmplărilor stranii și practicilor magice ale hanușii asupra călătorului sosit la han. În nuvela de față, „echivocul planurilor,

anxiety, fright, perplexity, horror, terror. The strange and terrifying coincidences are sometimes the work of the occurrence or the result of an obscure fatum.

Caragiale researched Edgar Allan Poe's fantastical manner, his ability to create a terrifying atmosphere, by the technique of maintaining the mystery, the secret, the enigma, motifs that we also find at Caragiale. His masterpiece, *Usher House's Crush*, introduces us into a strange atmosphere where the hero is marked by the degeneration and the anxiety, is sick of fright, governed by the horror, marked by the terror, even psychotic, a situation put by the author in a direct and obscure relation with the building's antiquity and frailty, the wall's humidity, maintaining the terror ambiance of the places, with elements that produce nightmares.

If, at Edgar Allan Poe, the descent in the extraordinary and strange aspect is a gothic experience, following to produce a frightening surprise, at Caragiale, the adventure loses its stability, imposing a superposition between the normal and the supernatural aspect. These para-fantastical accessories want to create the horror ambiance in Caragiale's work. The end of *Mânjoală's Inn* Caragialian masterpiece, by burning the inn, seems to be some kind of crush of the Usher house. Caragiale suggests us the horror, the characters' internal and mental terror. At Caragiale, we do not perceive the feeling of horror and compunction of a man who killed, but the horror of not being killed, the fright of death.

The secret from the *Mânjoală's Inn* short-story is solved by involving the subject in the reality, the insecurity, the enigmas, the soul notations being described as possible, usual, even natural situations. Caragiale's work has a folkloric substratum where the fantasy is built in reality, in an extremely suggestive background, appropriate to the strange situations and magical practices of the landlady on the

așezarea diavolului în calea flăcăului simbolizează ignoranța adolescenței despre propriile ei imbolduri".

Misterul cultivat în povestirea caragialiană este emanația farmecului feminin, degajat de stăpâna hanului, factor real de contaminare a oaspeților. Originalitatea viziunii fantastice din *La hanul lui Mânjoală* își are sursa în extraordinarele efecte produse de impactul dintre cele două moduri de înțelegere și explorare a noțiunii de mister. Aceeași atmosferă o întâlnim și în povestirea *La conac*, unde lucrurile se petrec, parcă, sub influența unei hipnoze.

Ambele texte, *La hanul lui Mânjoală* și *La conac* sunt ambigue, în interpretarea lor, drumul căpătând un sens general inițiativ (ca în *Povestea lui Harap-Alb*) sau un sens fantastic, deoarece întâmplările la care sunt supuși eroii ar putea să fi regizate și dirijate de forțele Infernului, aflate mai presus de puterea omenească de înțelegere. Tocmai pe această dialectică a duplicității de semnificații se bazează literatura fantastică.

Kir Ianulea amintește de nuvela *Belfegor arccidiavolo*, a lui Machiavelli și evocă o atmosferă de început de secol al unui București fanariot, pitoresc, degajând o ciudată și tulburătoare anecdotă. Această nuvelă particularizează fantasticul miniaturizat prin comic cu un motiv mai vechi – dracul păcălit de femeie și apelul la evocarea istorică. Trecerea de la un plan la altul este imperceptibilă.

Motivul este cel al femeii mai rele decât dracul. Elementele romantice se împletesc cu fantasticitatea sugerând o realitate îndepărtată în timp, în care Acrivița este o femeie cu puteri magice, iar Aghiuiță, travestit în chipul bunului negustor Kir Ianulea, are rol de „simplu experimentator care să verifice plângerile tuturor răposașilor ajunși în iad de pe urma soțiilor”. Dar diavolul nu ia nici o inițiativă, fiind dispus să îndure atât toanele, cât și egoismul femeii.

traveler arrived at the inn. In the current short-story, “the plans’ ambiguity, the devil placed in the boy’s way, all of these means the ignorance of the adolescence about its own impulses”.

The mystery developed in the Caragialian story is the emanation of the feminine charm, emitted by the landlady, a real factor of contamination of the guests. The fantastical vision’s originality from *Mânjoală’s Inn* has its source in the extraordinary effects produced by the impact between the two ways of understanding and exploring the mystery notion. We find the same atmosphere in the story *At the Mansion*, where it seems that the things happen under the influence of hypnosis.

Both of the texts, *Mânjoală’s Inn* and *At the Mansion* are ambiguous, in their interpretation, the road getting a general initiatory sense (like in *Harap-Alb’s Story*) or a fantastical sense because to situations of the heroes could be directed and led by the Hell’s forces, placed beyond the human understanding power. The fantastical literature is based on this dialectics of significations duplicity.

Kir Ianulea remembers us of *Belfegor arccidiavolo* short-story of Machiavelli and evokes an atmosphere of beginning of a century of a Phanariot, picturesque Bucharest, emitting a strange and troubling anecdote. This short-story particularizes the fantasy miniaturized by the comical feature with an old motif – the devil hoaxed by the woman and the appeal to the historical evocation. The passing from a plan to another is imperceptible.

The motif is that the woman is worse than the devil. The romantic elements are combined with the fantasy, suggesting a reality estranged in time, where Acrivița is a woman with magical powers and Aghiuiță, disguised as the good merchant Kir Ianulea is a “simple experimenter who verifies the complaints of all the dead people that are in hell because of their wives”. But the devil

În povestirea *Abu-Hasan*, ficțiunea ne oferă un tâlc simbolic, bogat în semnificații etice, moralizatoare, în concordanță cu firea omului și cu o seninătate de nuanță orientală. Este o lume a feeriei orientale, guvernată de ritualuri fastuoase și invadată de elementul profan. Aici miraculosul își relevă starea de aparență, Caragiale încercând un balcanism artistic de limbaj și atmosferă.

Centrul analizei este tocmai un caz de „detinare” a minții, termen utilizat chiar de erou, pricinuită de schimbarea propriei identități în alta, pe cât de fabuloasă, pe atât de inaccesibilă. Hotărârea ciudată a lui Abu-Hasan, atunci când identifică primul simptom al bolii de care se va molipsi în curând, are drept scop pedepsirea amicilor ingrați, egoiști și profitori.

Tot ce pune la cale califul pornește din simpla dorință de a se amuza dar, în realitate, el îmbracă haina unui adevărat duh al răului. Ideea califului de a-i atribui propria identitate lui Abu-Hasan depășește granițele unei bune glume de substrat socio-pedagogic. Feericul se pune în slujba acestui tip de acțiune malefică. Trezindu-se în patul califului, aparținând astfel unei alte lumi, Abu-Hasan pare prins, iremediabil, în plasa confuziei, incapabil de a disocia visul de realitate dar fără a uita motivul pentru care a dorit, cu atâta ardoare, să fie calif. Conform planului inițial, Harun-Al-Rasid curmă cariera de calif a lui Abu-Hasan.

Voluptatea eroilor lui Caragiale de a acorda credit nelimitat minunilor și de a nu accepta, decât în extremis, eventualitatea confruntării cu realitatea, constituie, în esență, resortul ce îi împinge spre fantastic. Relatarea fantasticelor întâmplări reprezintă semnul consecvenței depline a autorului față de formula epică abordată. Potrivit esteticii basmului, între vis și realitate există un circuit ideatic imaginar, imposibil de întrerupt. În acest basm, fabulosul mitic absoarbe întreaga rețea, aparținând în totalitate basmului nuvelistic.

În basmul nuvelistic *Făt-Frumos cu*

has no initiative, accepting to bear both the moods and the selfishness of the woman.

In *Abu-Hasan* story, the fiction offers us a symbolical meaning, rich in ethical, moralizing significations, according to the human's personality and to a oriental serenity. It is a world of the oriental fairy scene, governed by pompous rituals and invaded by the unholy element. Here, the miraculous aspect points out the appearance situation because Caragiale tries an artistic Balkanism of language and atmosphere.

The centre of the analysis is a case of mind "detination", a term used by the hero himself, caused by the changing of the own identity in another one, as fabulous as inaccessible. Abu-Hasan's strange decision, when he identifies the first symptom of the disease he would soon have, wants to punish the ungrateful, selfish and profiteer friends.

Everything that the caliph plans comes from the simple desire to amuse himself but, in reality, he is a real malefic spirit. The caliph's idea to attribute his own identity to Abu-Hasan crosses the limits of a good social-pedagogical joke. The fairy aspect obeys this type of malefic action. Waking up in the caliph's bed, belonging thus to another world, Abu-Hasan seems to be hopelessly caught in the confusion's trap, being unable to dissociate the dream and the reality but without forgetting the reason for which he desired so much to be a caliph. According to the initial plan, Harun-Al-Rasid stops Abu'Hasan caliph career.

The voluptuousness of Caragiale's heroes to grant unlimited credit to the miracles and not to accept, unless it is about an extreme case, the eventuality of the confrontation to the reality constitutes essentially the spring that pushes them towards the fantasy. The fantastical situations' narration represents the sign of the author's total consistency in front of the approached epical formula. According to the tale's aesthetics, between dream and reality, there is an imaginary ideative,

moș în frunte, aderența la fantastic se produce în virtutea unui proces de fermecătoare ambiguitate a motivului magic explorat de autor. „Ursita” face dreptate acolo unde vitregia legilor naturii a „însemnat” pe om cu defecte imposibil de înlăturat: urâțenia fizică și puținătatea minții, în cazul de față. Finalul basmului sugerează că secretul prin care „Ursita” îndreaptă lucrurile este iubirea: „Zi că dragoste-i și pace! / Te-a vrăjit? / Atât ți-a fost / Din pocit, frumos îți face / Și deștept din ăl mai prost”.

Și povestirea *Calul dracului* se petrece într-o atmosferă de magie, încât „elementul realist face cumpănă dreaptă cu fantasticitatea” *Calul dracului* are înfățișarea unui basm satanic, condus pe un făgaș epic, memorabil prin autenticitatea sa realistă. Relatarea întâmplărilor banale din viața cerșetorei nu lasă cu nimic impresia că, în timpul următoarei nopți, bătrâna va fi eroina unei aventuri ieșite din comun. Ambii eroi sunt personaje supranaturale care participă la un spectacol extraordinar, rezultat din suprapunerea ingenioasă a mai multor planuri: aparența normală, fabulosul, călătoria fantastică, apoi revenirea la decorul normal.

Fantasticul anecdotic al lui Caragiale dorește să probeze coerența ca proces al dezagregării lăuntrice a eroilor săi. Întâmplările din nuvelele sale de tip anecdotic sunt ieșite din comun, senzaționale chiar, însă desfășurarea lor este perfect logică, dar nelipsită de surprize, până în final. Comicul evoluează până la un punct, când fatalitatea este activată de însuși cel care l-a creat Gustul pentru balcanitate se manifestă la Caragiale în forma povestirii cu tâlc; moralitatea e implicată în narațiune și înțelepciunea orientală îmbracă haina pitorescului de epocă și limbaj. Satira, anecdota, izvorăște din atitudinea inteligenței contemplative, iar pitorescul întâmplărilor ascunde o acută observație psihologică.

Începând cu *Caragiale*, se poate

impossible to interrupt circuit. In this tale, the mythical fabulous aspect absorbs the entire network, totally belonging to the short-story tale.

In the short-story tale *Tufted Prince Charming*, the adherence to fantasy is produced by a charming ambiguity process of the magical motif explored by the author. “The luck” makes justice where the hostility of the nature’s laws “gave” the man impossible to remove flaws: physical ugliness and not so much brain, in this case. The tale’s end suggests that the secret through which “the luck” makes things right is the love: “Call it love and that is all! / Did she bewitch you? / This is it / The ugly one becomes beautiful / And the most stupid one becomes smart”.

Devil’s Horse story is also passed in a magical atmosphere so that “the realist element is equal to the fantasy”. *Devil’s Horse* looks as a satanic tale, placed on an epical territory, memorable because of its authenticity. The narration of the usual situations in the beggar’s life do not leaves the impression that, during the second night, the old woman would be the heroine of an extremely special adventure. Both of the heroes are supernatural characters that participate to an extraordinary show, resulted from the ingenious superposition of several plans: the normal appearance, the fabulous aspect, the fantastical travel and then the return to the normal decor.

Caragiale’s anecdotic fantasy wants to try the coherence as a process of his heroes’ internal disintegration. The situations of his anecdotic short-stories are special, even sensational but their development is perfectly logical, but not without surprises until the end. The comicality evolves until a certain point when the fatum is activated by the one who created the Taste for the Balkanism, it is manifested at Caragiale as a meaning story; the morals are involved in the narration and the oriental wisdom contains age and language picturesque aspect. The satire, the

vorbi de o *tipologie a fantasticului în literatura română*. În fantasticul caragialian au loc fapte care nu se pot întâmpla în realitate, astfel fiind activat produsul imaginației. Elementele fantastice din operele caragialiene se detașează de realitate, dar par uneori credibile, insuflându-ne ideea că ele s-ar fi putut întâmpla cândva, oriunde și oricui. Fantasticul literar caragialian pune accent pe elementul terifiant, pe „povestirile de groază”, creând stări de spirit insolite. „Fantasticul [...] vădește o amenințare, o ruptură, o rupere insolită, aproape insuportabilă în lumea reală.”

Caragiale configurează o lume în care domnește misterul, lucrurile își dezvăluie tainele, omul se trezește înconjurat de insolit și imprevizibil, feeric și miraculos. Fantasticul caragialian satisface nevoia de vis a omului, îi colorează existența, alungându-i starea de monotonie, stabilește celălalt versant al naturii, unde ordinea normală a lucrurilor este mereu dată deoparte, contrazisă. Arta fantastică e o istorie a actului magic, a temerilor și a putinței de a crea.

Vocația lui Ion Luca Caragiale pentru fantastic este evidentă, apropierea sa de literatura fantastică universală, gustul său pentru cultivarea unui fantastic modern, plin de mister și ambiguitate. Fantasticul lui Caragiale, spre deosebire de cel al lui Eminescu și Creangă, contemporani ai săi, este îndreptățit a fi considerat un fantastic direct, sever, singular, dar cu un evident aspect literar contemporan.

Universul operei fantastice caragialiene încorporează o lume pe dos, hilară, grotescă, încărcată de mister, în esență o lume care stă sub semnul fantasticului. Tradiția literaturii fantastice se îmbogățește permanent cu noi apariții editoriale notabile. În perioada contemporană, o adevărată ecloziune a genului se produce prin asumarea tradiției și sincronizarea cu principalele direcții și tendințe ale evoluției fantasticului pe plan

anecdote comes from the attitude of the contemplative intelligence and the situations' picturesque aspect hides an acute psychological observation.

Starting with Caragiale, we may talk about a *fantasy's typology in the Romanian literature*. In the Caragialian fantasy, there are facts that cannot happen in reality, activating thus the imagination's product. The fantastical elements in the Caragialian works are detached from the reality, but they sometimes seem to be plausible, inspiring us the idea that they could have happened once, anywhere and to anyone. The Caragialian literary fantasy points out the terrifying element, the "horror stories", creating unwonted moods. "The fantasy [...] shows a threat, a break, an unwonted breaking that is almost unbearable in the real world".

Caragiale configures a world where the mystery is the master, the things reveal their secrets, the man is surrounded by the unwonted, unpredictable, fairylike and miraculous aspect. The Caragialian fantasy satisfied the man's necessity to dream, colours his existence, casting out the monotony, establishes the other slope of the nature where the natural order of the things is always left outside, contradicted. The fantastical art is a history of the magical act, of the fears and of the power to create.

Ion Luca Caragiale's vocation for fantasy is obvious, his approach to the universal fantastical literature, his taste for the development of a modern, very mysterious and ambiguous fantasy. Caragiale's fantasy, unlike Eminescu's and Creangă's fantasy, his contemporaries, has to right to be considered a direct, strict, singular fantasy, but with an obvious contemporary literary aspect.

The Caragialian fantastical work's universe incorporates a wrong, hilarious, grotesque, very mysterious world, actually a world placed under the fantasy's sign. The fantastical literature's tradition is permanently enriched by new notable

universal.

Proza fantastică a lui Ion Luca Caragiale merită pe deplin a fi ridicată la nivelul dramaturgiei fără ca vreodată a i se pune la îndoială valoarea de creație autentică și completă.

Prin fantastic Caragiale rămâne o „emblemă originală” a literaturii române, oferindu-ne o operă inconfundabilă care întrunește virtuțile eternității.

BIBLIOGRAFIE

- BEȘTELIU MARIN – *Realismul literaturii fantastice*, Ed. Scrisul Românesc, Craiova, 1975
- BIBERI ION – *Fantasticul, atitudine mentală în Eseuri literare, filosofice și artistice*, Ed. Cartea Românească, București, 1982
- CĂLINESCU G. – *Estetica basmului*, E.P.L., București, 1966
- GHIDIRMIC OVIDIU – *Prelegeri despre proza fantastică românească*, Reprografia Universității din Craiova, 1997
- GHIDIRMIC OVIDIU – *Proza românească și vocația fantasticului*, Ed. Scrisul Românesc, Craiova, 2005
- IORGULESCU MIRCEA – *Eseu despre lumea lui Caragiale*, Ed. Cartea Românească, București, 1988
- PHILIPPIDE ALEXANDRU – *Însemnări despre fantastic*, În *Viața Românească*, nr. 2, 1970
- PROPP VLADIMIR I. – *Rădăcinile istorice ale basmului fantastic*, Ed. Univers, București, 1974
- SIMION EUGEN – *Vocația fantasticului*, în *România literară*, nr. 11, 1969

editorial publications. During the contemporary period, a real hatching of the type is produced by assuming the tradition and synchronizing with the main directions and tendencies of the fantasy's evolution on the universal plan.

Ion Luca Caragiale's prose totally deserves to be called drama without doubting its value as a complete and authentic creation.

By fantasy, Caragiale remains “an original symbol” of the Romanian literature, offering us an unmistakable work that accomplishes the eternity's virtues.

BIBLIOGRAPHY

- BEȘTELIU MARIN – *Fantastical Literature's Realism*, Romanian Writing Press, Craiova, 1975
- BIBERI ION – *Fantasy, a mental attitude in Literary, Philosophical and Artistic Essays*, Romanian Book Press, Bucharest, 1982
- CĂLINESCU G. – *The Tale's Aesthetics*, E.P.L., Bucharest, 1966
- GHIDIRMIC OVIDIU – *University Lecture regarding the Romanian Fantastical Prose*, The Reprography of the University of Craiova, 1997
- GHIDIRMIC OVIDIU – *Romanian Prose and Fantasy's Vocation*, Romanian Writing Press, Craiova, 2005
- IORGULESCU MIRCEA – *Essay about Caragiale's World*, Romanian Book Press, Bucharest, 1988
- PHILIPPIDE ALEXANDRU – *Notes about the Fantasy*, in *Romanian Life*, no. 2, 1970
- PROPP VLADIMIR I. – *Fantastical Tale's Historical Roots*, Universe Press, Bucharest, 1974
- SIMION EUGEN – *Fantasy's Vocation*, in *Literary Romania*, no. 11, 1969

- TODOROV TZVETAN – *Introducere în literatura fantastică*, Ed. Univers, București, 1973
- TOMUȘ MIRCEA – *Opera lui I. L. Caragiale*, Universitas, Ed. Minerva, București, 1977
- ZACIU MIRCEA – *Ion Luca Caragiale și Edgar Allan Poe, în Clasici și contemporani*, E.D.P., R.A., București, 1994
- TODOROV TZVETAN – *Introduction in the Fantastical Literature*, Universe Press, Bucharest, 1973
- TOMUȘ MIRCEA – *I. L. Caragiale's Work*, Universitas, Minerva Press, Bucharest, 1977
- ZACIU MIRCEA – *Ion Luca Caragiale and Edgar Allan Poe, in Classics and Contemporaries*, E.D.P., R.A., Bucharest, 1994